

De Liederschat van een Tiener te Moerkerke

---

door Rene De Keyser.

Van de Eerw. Heer Van Den Abeele, medepastoor te Dudzele, trouw lid en de Kring zeer genegen, ontvingen wij ter inzage vijf schrijfboeken met liederen. Het betreft een liederenverzameling van een tante langs moederszijde van ons Lid, nl. Hilde Keukelinck, geboren te Moerkerke op 18 mei 1902 en aldaar overleden op 18 maart 1922. Zij was de dochter van Edmond Keukelinck en Sylvie Sarazijn.

De liederen werden te Moerkerke verzameld en overgeschreven tussen 1916 en 1919, dus deels gedurende en deels kort na de Eerste Wereldoorlog. Zoals onze tieners nu disco's verzamelen, werden vroeger gedrukte en geschreven liederen verzameld. De verzameling Hilde Keukelinck bestaat uit 96 liederen.

In de gegeven tijdsomstandigheden is het normaal dat oorlogs-, soldaten- en vaderlandse liederen de meerderheid uitmaken met ongeveer 30 stuks, waaronder we "Elisabeth Schrapnelle" en het lied over de te Oostende overleden koningin opmerken. Het Vlaams nationaal gevoel komt eveneens sterk tot uiting. Gezien de leeftijd van de verzamelaarster, is er ook een aanzienlijk aantal liederen in verband met liefde en huwelijk.

Verder vinden we ook een lied dat herinnert aan de Frans-Duitse oorlog van 1870 en wel in de Franse en in de Vlaamse versie. In totaal komen zelfs 11 Franse liederenteksten voor. Een ander

lied heeft betrekking op de uitwijking van werklozen naar Argentinië. De uitwijking naar Amerika wordt herdacht in twee teksten over naar ginder vluchtende verliefde koppels, terwijl een andere tekst een koppel laat vluchten naar Parijs. Amerika en Frankrijk waren DE uitwijkinglanden op het einde van de vorige eeuw.

De moorden te Wingene en te Gent en de misdaden van de Bende van Benot waren dankbare onderwerpen voor een lied. Ook het gevaar op zedelijk gebied voor de soldaten die na de nederlaag van Duitsland, de Rijnstreek moesten bezetten, was een nachtmerrie voor de Belgische verloofden.

Weet iemand of het strijdlied voor de katholieke scholen soms niet ontstaan is gedurende de schoolstrijd rond 1880? Tenslotte wijzen we nog op het lied nr 22, waaruit duidelijk de afkeer van de bevolking blijkt voor de loting, omdat de rijken die een slecht lot trokken, zich een plaatsvervanger konden kopen.

Kortgeleden werd een andere verzameling van 44 liederen uit onze streek bekend gemaakt. In Biekorf 1974 nrs 3-4 blz 79-82, beschreef Jozef Geldhof de liederenverzameling van Angèle De Ruyter, geboren te Lissewege op 4 december 1894 en overleden te Stalhille op 23 maart 1973. Er zijn tot onze verwondering slechts 2 liederen te erkennen die in beide verzamelingen voorkomen, nl. nrs 40 en 46 uit de Moerkerkse verzameling die als nrs 27 en 7 voorkomen in de Lissewegse verzameling.

Bij het overzicht van onze verzameling geven we aan: 1e lijn: titel en opbouw; 2e lijn: de inhoud of betekenis; 3e lijn: de aanvangsregel.

O v e r z i c h t:

1. Lied van den Werkman: 3 strofen van 8 regels
Bede om menswaardig loon voor gepresteerd werk
a: In de vroege morgenstunden.
2. Het Vlas: 6 strofen van 8 regels
Een wiedster weerstaat aan een verleider
a: Laatstmaal ging ik gaan wandelen.
3. Lied van een Krijgsgevangene: 3 strofen van 8 regels
Jongelingen gevangen door de Duitsers bij de inval in België
a: Wij zitten hier te treuren.
4. Lied van Annemie: 6 strofen van 8 regels
Over een bedrogen echtgenoot
a: 'k Zal verklaren mijn gevaren.

5. Mijn lief Mieteken: 4 strofen van 8 regels
Vrijage trapt al wandelen in een bijennest
a: Goeden dag vrienden, geacht publiek.
6. Caroline: 5 strofen van 4 regels
Na twee jaar vrijage zijn ze nog niet getrouwd
a: Wel liefste Caroline, het is nu reeds twee jaar.
7. De soldaat en de keukenmeid: 4 strofen van 10 regels
Hij heeft het goed, 's morgens soldaat, 's namiddags wandelen,
cinema, biefstuk eten
a: Ik was een dwazen beurenknul.
8. Lied van de Vrouwen: 6 strofen van 12 regels
De zwarte, de blonde, de bruine, de roste: allen hebben hun
gaven en hun gebreken
a: Al wie goest heeft om te trouwen.
9. Louis de Soldaat: 4 strofen van 8 regels
Hij belooft trouw aan zijn Elvier
a: Elvier, ik moet u verlaten.
10. Ach Alfred: 4 strofen van 9 regels
Hij mislukt bij de jonge vrouwen
a: Zie ik ben een aardige kerel.
11. Droevig lied van een Soldaat: 6 strofen van 8 regels
Hij vermoordt zijn ontrowe vrouw en komt in het gevang
a: Als oudsten zoon moest ik binnen.
12. Moord te Wingene in 1909: 6 strofen van 7 regels
Vrouw in bed vermoord door haar man
a: 't Jaar negentien honderd en negen.
13. Vreeslijke moord in de Zalmstr te Gent: 6 strofen van 8 regels
Moordenaar aangehouden in de statie
a: Een gruwelijke moord is nu weer gebeurd.
14. De Meisjes baren mij veel schrik: 5 strofen van 8 regels
Hij is te beschaamd
a: De meisjes baren mij veel schrik.
15. Lied van een Meisje van 16 jaar: 5 strofen van 10 regels
Zij verlaat het ouderlijk huis bij nacht en vlucht met
hem naar Parijs
a: Als wanneer ik was 16 jaar.
16. Lied van Ferdinand en Lucia: 11 strofen van 6 regels
Verliefde generaalsdochter redt soldaat van terechtstelling
door met hem te trouwen
a: De liefde is wonder in haar werken.
17. Lied van Clementine: 13 strofen van 8 regels
Twee verliefden vluchten naar Philadelphia: zij keert verla-
ten terug
a: Wat lijdt er soms een brave maagd.
18. Oorlogslied: 10 strofen van 7 regels
Zijn vrouw werd ontrouw en beschuldigt hem vals
a: Adieu vader en mijn lieve moeder.

19. Liefde romance: 6 strofen van 6 regels
Twee verliefden vluchten naar Amerika en vegaan op zee
a: Adolf die is van brave ouders geboren.
20. Vaderlands lied (stem Vl. Leeuw): 4 strofen van 8 regels
Loflied op de soldaten
a: Wij staan hier 't hoofd omhoge.
21. Zijnen laatsten Minnebrief: 4 strofen van 8 regels
Afscheidsbrief van een stervende soldaat aan zijn geliefde
a: Vriendinne zo schleeft eenen jongen.
22. Dat is voor hun: 4 strofen van 8 regels
De loting is onrechtvaardig omdat de rijken toch niet dienen
a: Men vindt er de wereld rare geschapen.
23. Treurlied: 7 strofen van 6 regels
Bedrogen meisje vindt de vader van haar kind terug
a: Ik ben een spruit van 22 jaren.
24. De nieuwe Bende van Benot: 9 strofen van 8 regels
Over de schelmstukken van die roversbende
a: Benot een slechte kerel.
25. De Paraplu: 4 strofen van 8 regels
Liefde op het eerste zicht... en huwelijk
a: Mejuffer het al reeds zo laat.
26. De Meisjes van Moerkerke: 3 strofen van 8 regels
Trien vraagt Antoon die niet durft ja zeggen
a: In ons dorp zijn de meisjes, ja als engeltjes zo schoon.
27. La Marseillaise: 6 strofen van 8 regels
a: Allons enfants de la patrie
28. Het onbekende Graf: (stem:fermez vos jolis yeux) 3 x 10 regels
Treurlid bij een soldatengraf
a: Gij vrienden, aanschouwt eens de graven.
29. Elle n'aime pas: 5 strofen van 10 regels
Zij hield veel van de papegaai, de hond en de kat
a: J'aime une femme qui adore les animaux.
30. Een Jager: 3 strofen van 11 regels
Boeredochter verkiest boerezoon boven de schone jager
a: Ik ging laatsmaal op jacht.
31. Tout le long de la Tamise: 3 strofen van 11 regels
Jenny treurt om verloofde die soldaat is in Frankrijk
a: Il est une coutume en Angleterre.
32. Man moet zieke vrouw verlaten (st:La femme auw bijoux): 3 x 10
Een soldaat moet vrouw en kind verlaten
a: Ja ziet gij nu reeds ginder voortaan.
33. Roosje en haar Liefdedromen: 3 strofen van 8 regels
Roosje bedrogen door rijke jongeling
a: Roosje was een meisje schoon.
34. Soldatenliefde: 3 strofen van 8 regels
Waarschuwing aan meisjes voor ontrouwe sold. reeds papa a.d. Rijn
a: Meisjes 'k wil u zingen, luistert inderdaad.

35. Viens près de moi: 2 strofen van 10 regels
Liefdelied onder een balkon
a: Sous le ciel bleu là-bas.
36. De zieke jongeling: 3 strofen van 10 regels
Stervende jongeling ziet verloofde met een ander
a: Een jongen wonderschoon.
37. Het Weesmeisken: 11 strofen van 4 regels
Een wees wordt aangenomen door een rijke familie
a: Aan d'oever van een snelle vliet.
38. Naar wijd en zuid: 3 strofen van zes regels
a: De tijd spoedtheen en bakent reeds de baan.
39. De Zwarte Leeuw: 3 strofen van 8 regels
a: Ziet gij den zwarten leeuw niet rijzen.
40. Wondere Geschiedenis van een Voerman: 15 strofen van 8 regels
Voerman neemt oude man bij zich in de herberg waar hij eerst
geweigerd werd door de bazin (stem:Als men den handel wel
a: God toont zijn werken wonderbaar. doorziet)
41. Christelijk en stichtbaar liedeken van het kaartspel: 15 x 11
Soldaat gebruikt als gebedenboek een spel kaarten waaraan hij
godsdienstige betekenissen toekent (stem:moet ik nog lang
a: Schoon natuurlijk kaartenspel. op schildwacht staan)
42. Zeg Kwezelken wilde gij dansen: 4 strofen van 8 regels
a: Zeg kwezelken wilde gij dansen?
43. Strijdkreet: 1 stroof van 6 regels
a: Reist de wereld rond, reizet hoort en ziet.
44. Aan U alleen: 3 strofen van 8 regels
Hij denkt aan haar alleen
a: Geen avondwind en ruist zo zoet
45. Zij zullen haar niet hebben de schone ziel van 't kind: 4 x 8
Strijdlid voor de katholieke scholen
a: Zij zullen haar niet hebben de schone ziel van 't kind.
46. Het Bloemenmeisje: 4 str van 8 r. + 4 refr van 8 regels
Refreinen zijn antwoord van de jongen aan het meisje
a: Koopt mijn bloemen brave lieden.
47. La femme aux Bijoux: 3 strofen van 10 regels
Zij ruineert al haar minnaars
a: Quand il rencontra la jolie Ninen.
48. De Eerste Mis: 4 strofen van 4 regels (stem: kent gij de streek)
Loflied voor een nieuw gewijde priester
a: Bloeiende velden, groene dreven.
49. Als Grootmoeder trouwde: 12 strofen van 4 regels
Alles was vroeger rechtvaardiger en vriendelijker
a: Bezien wij de wereld, wij vinden och Heer.
50. Le petit Crucifix: 5 strofen van 8 regels
Vrijheidslied van Elzasser uit Fr-Duitse Oorlog 1870
a: C'était tout au fond de l'Alsace.

51. De verliefde Nonne: 8 strofen van 6 regels
 Het beklagt haar in het klooster te zijn getreden
 a: Mijn moeder sprak: Marietje doet mijn zin.
52. Wij willen geen Zorgen: 6 strofen van 4 regels
 Twee jongens zonder zorgen
 a: Wij zijn twee jongens fijn en net.
53. Lied van de Gazet: 4 strofen van 8 r. + 4 versch. refr. x8
 Herinnert aan werkstakingen in België, overstroming v d Leie,
 oorlog in Turkije, inhuldiging van pastoor te St.-Job int
 Goor, Jan Olieslagers, kanaalzwemmer te Calais, Bazar Tiets,
 vervlaamsing Gentse hogesch, nieuwe alcoholwet.
54. Den Argentine: 4 strofen van 19 regels
 Twee broers gaan naar Argentinië omdat hier geen werk is
 a: Zeg broeder lief, waar gaan wij nu naartoe?
55. La Patrie: 3 strofen van 4 regels
 a: Il est une mère chérie, que nous tous devons respecter.
56. God save the King: 3 strofen van 7 regels
 a: God save our noble King.
57. Lied gezongen bij het vergaan van de Titanic: 3 str van 8 reg
 a: Nader bij U mijn God.
58. Ons Hutje bij de Zee: 3 strofen van 8 regels
 a: Beelden uit mijn kinderjaren.
59. België bovenal: 3 strofen van 7 regels
 a: Midden grote landen, ligt ons kleine land.
60. In Vlaanderen: 6 strofen van 2 regels
 a: Waar was men vrij toen alles boog?
61. Den Elzas ten jaren 1870: 5 strofen van 8 regels
 Vertaling van nr 50
 a: 't Was in 't diepste van den Elzas.
62. Allerzielndag: 8 strofen van 4 regels
 Bezoek aan graf van moeder terwijl vader drinkt
 a: Op Allerzielendag trok veel volk ter kerk.
63. Het Weeskind: 4 strofen van 4 regels
 Gelukkige kinders die bij hun ouders geborgen zijn
 a: Ik ben een arm weesken, zonder schuilplaats, zonder hart.
64. De dood van onze Koningin: 8 strofen van 6 regels
 Overleed te Oostende en was door de armen zeer bemind
 a: O Belgenvolk laat ons de rouwe dragen.
65. De kleine Dief: 5 strofen van 7 regels
 Weesjongen steelt geschenk voor grootmoeder ziek in hospitaal
 a: Noem mij uw naam en uw jaren.
66. Le petit Voleur:
 Vertaling van het voorgaande.

67. Treurlied: 4 strofen van 8 regels
Over zijn gestorven verloofde
a: Men zag er in bosschen en velden.
68. Oorlogslied: 2 strofen van 8 regels
De Duitsers geraken niet over de IJzer en worden in de rug aan-
gevallen door de Russen
a: Er is een vliegmachien gezien.
69. Wat is ons België: 3 strofen van 8 regels
Vrije Brabançonne: hulde aan soldaten en Koning
a: Terneergedrukt door rampstoed en ellende.
70. Het trouwe Hart: 3 strofen van 10 regels
Niets is trouwer dan een Vlaams hart
a: Een edelsteen, een rijke schat.
71. Le Mariage: 3 strofen van 8 regels
Elle aime beaucoup les petits enfants et encore plus le père
a: Maman je vais me marier, que dites vous ma mère.
72. Toen grootvader trouwde: 4 strofen van 4 regels
onvollegie tekst van nr 49.
73. De Wereld vergaat: 7 strofen van 8 regels
Alles mag op: want de wereld zal vergaan
a: Vrienden 't is tijd om uw paksken te maken.
74. De Vrede: 4 strofen van 6 regels
Anti-oorlogslied
a: Een felle strijd is weer bereid.
75. Brabançonne: 3 strofen van 8 regels
a: O Vaderland, O edel land der Belgen.
76. De Vlaamse Leeuw: 5 strofen van 8 regels
a: Zij zullen hem niet temmen.
77. Mijn Vlaanderland: 6 strofen van 4 regels
a: Kent gij de streek van God verkoren?
78. Chanson d'actualité: 4 strofen van 8 regels
Paroles d'un soldat belge trouvé à Waelhem 20 sept 1914
a: L'Europe était tranquille (stem: Sous les ponts de Paris)
79. Het Vlaamsche Bloed: 5 strofen van 8 regels
Refrein: Wij zijn van 't Vlaamsche Bloed
a: Den oorlog wordt ons Land verklaard.
80. De ware Held: 8 strofen van 4 regels
Soldaat, dodelijk gekwetst, sterft in het hospitaal
a: Zachtjes klink het avondklokje.
81. Droevig Weerzien: 16 strofen van 4 regels
Meisje vindt haar gesneuvelde verloofde
a: Droevig zendt de bleke mane.
82. De Wapenbroeder: 3 strofen van 5 regels
Zijn vriend medesoldaat is gesneuveld
a: Ik had een wapenbroeder.

83. De Oorlogskreet wordt de Wereldrond gezongen: 5 str v 8 regels
Oorlogsellende in de huisgezinnen (stem: Het Vlaamse Bloed)
a: Iedereen zit nu in smet en pijn.
84. Elisabeth Jeanette Schrappenelle
Zie volledige tekst onderaan.
85. Voor 't dierbaan Vaderland: 3 strofen van 8 regels
a: Strijdlid (stem: Het Vlaamse Bloed)
86. Hulde aan onze Soldaten: 3 strofen van 2 regels
Strijdlid
a: Zeg Vrienden ,hebt gij het al gelezen?
87. Voor Vorst en Vaderlan: 3 strofen van 8 regels
Afscheidslied van opgeroepen soldaat
a: Langzaam is de nacht verdwenen.
88. Weg gij wreeden Oorlog: 4 strofen van 11 regels
Anti-oorlogslid
a: Het ongeluk treft ons, het is een schand.
89. Het Slachveld: 3 strofen van 8 regels
Wapens, kogels, bloed, stervenden en doden
a: In dichte drommen vlieden.
90. Hulde de Dapperen: 3 strofen van 8 regels
Na 84 jaar onafhankelijkheid valt Keizer Willem ons land bin.
a: Vier en tachtig jaar geleden.
91. Laatste Zucht: 3 strofen van 8 regels (stem: Napoleon)
Stervende soldaat denkt aan huisgezin en verwenst Willem II
a: De nacht verschijnt, de dag is lang verdwenen.
92. Mijn Vlaanderen: 4 strofen van 6 regels
Hulde aan Vlaanderen, het Kruis, de Moeder, de Gulden
a: Daar waar Schelde en Leie, langs de groene weie // Sporensl.
93. Horreurs de la Guerre: 4 strofen van 8 regels (stem: Sous les
Ponts de Paris)
a: Partout ces cris de guerre.
94. Oorlog en Hongersnood: 4 strofen van 8 regels
(stem: Sous les Ponts de Paris)
a: Wat gaat er nog gebeuren in ons lief Vaderland?
95. Vlaandern, mijn Vaderland: 3 strofen van 8 regels
a: Men mag den blauwen hemel roemen.
96. Gelegenheidslied door een Vlaamsch Soldaat in de wacht
te Waelhem op 20 september 1914
Vertaling van het nummer 78.

*** **

Tenslotte geven we als proeve van de verzameling de volledige tekst van het lied op Elisabeth Schrappenelle, de zeer befaamd ge worden Vondelinge.

Elisabeth Jeanette Schrappenelle

gevonden door de soldaten van de klas 14
(stem: Het Vlaamsche Bloed)

1. De stad scheen als verlaten
Alles was dood en stil
Geen mensch langs heen de straten
Den avond die viel in
Opeens weerklonk als uit den grond
Een kindergeschreeuw als geweest
In een besloten donker hoek
Waar men het lief kindje daar vond.

Refrein: Schenk u een vader weer
En eene moeder teer
Zoo spraken onze moedige soldaten
Wij zullen zorgen en u nooit verlaten
Als d'oorlog is gedaan
Dat wij naar huis toe gaan
Dan zult gij met ons klein kind wel-
Mede gaan naar Gent. / gekend

2. De vader die was gevlucht
Voor het gevaar beducht
Liet daar het kindje gans alleen
In lijden en geweest
Zijne brave moeder vond de dood
In 't huis dat tot puin was verdwenen
Wat was dat toch een droevig lot
Voor 't kindje die daar lag te weenen.
3. Soldaten van de klas 14
Hadden het gauw gezien
Raaptten het kindje dadelijk op
Vol vreugde werd het gedoopt
Ze wilden t'allen vader zijn
Om het een naam te mogen geven
En zoo komt het dat de arme kleine
Den naam heeft van den Schrappenelle.
4. Gekend is dat oorlogskind
Gevoegd zij bij den troep
Van allen wordt het zoo bemind
Met vijf trokken zij lot
Van wie het kindje moest erven
Vader vlucht en moeder dood
Wij zullen ons vijven niet sterven
Maar 't kind ook helpen uit den nood.